

Tóth Krisztián

A SOX hatása 20 év távlatából

Idén ünnepli a 20. születésnapját a SOX-törvény, amely a vállalatok működését transzparenssebbé és etikusabbá tette, és több más ország/szervezet szabályozásában is kulcsszerepet játszott. A mai üzleti környezetben szinte elkerülhetetlen, hogy a munkavállaló ne találkozzon valamilyen belső / beszámolási folyamatba épített kontrollal.

Az alábbi bekezdésekben visszatekintünk a kezdetekre, illetve megnézzük, hogy az Egyesült Államokon kívül mely ország/szervezet törvényalkotóit inspirálta.

I. A SOX törvény megalkotása

A 2000-es évek elején több, amerikai tőzsdén jegyzett cég került nehéz helyzetbe vagy ment csődbe etikátlan működésük miatt (például: Tyco International Plc., WorldCom, Enron). Ez természetesen komolyan megrengette a befektetők bizalmát a vállalatokban.¹

Válaszul két amerikai szenátor, Paul S. Sarbanes és Michael J. Oxley kidolgozott egy törvényjavaslatot annak érdekében, hogy a befektetőket megvédjék a tisztességtelen vállalati működéstől. A legtöbbször csak SOX Act of 2002 vagy „SOX”-ként emlegetett törvény célja az volt, hogy a vállalatok transzparenssebbé tegye.

A tervezet új alapokra fektette a pénzügyi beszámolók közzétételének elveit az alábbi 4 területen:

1. Vállalati felelősségvállalás
2. Komolyabb büntetések
3. Számviteli szabályozás
4. Újabb „védő” intézkedések

A fent említett elveken kívül 3 kulcsterületre is fel tudjuk osztani a törvényt szakaszszámok alapján:

-302-es szakasz: a felsővezetők nyilatkoznak, hogy a vállalat pénzügyi beszámolója megfelel az SEC (Securities and Exchange Commission - Egyesült Államok Értékpapír- és tőzsdelügyelete) előírásainak

-404-es szakasz: a vállalat vezetői és könyvvizsgálója nyilatkoznak, hogy a belső és beszámolási folyamatok (internal controls and reporting) megfelelően ki vannak alakítva.

-802-es szakasz: ez a szakasz szabályozza a bizonylat megtartásának idejét, valamint a büntetés mértékét hamisítás és megsemmisítés esetében. A módszert nem határozza meg, de kiköti, hogy az IT terület felelős az adatok tárolásáért.²

¹ Investopedia – SOX: <https://www.investopedia.com/terms/s/sarbaneSOXleyact.asp>

² Sarbanes-Oxley-101: <https://www.sarbanes-oxley-101.com/sarbanes-oxley-compliance.htm>

II. C- - Kanada

SOX

A 2000-es évek elején a szomszédos Kanadát sem kerülték el a botrányok és a könyvvizsgálói függetlenségre vonatkozó aggályok. A 2002-es amerikai bevezetés után nem sokkal, 2003. április 7-én a kanadai kormány elfogadta a 198-as törvényt, amelynek a célja megegyezett az amerikai SOX törvénnyel.

A szabályozás ennek ellenére inkább a kormányzati működés szigorítására (a cégekkel szemben) volt nagyobb hatással, mint a vállalatok beszámolási kötelezettségére. Ettől függetlenül a kanadai tőzsdén jegyzett cégeknek jelentős összegű forrást kellett fordítaniuk arra, hogy kiépítsék, átalakítsák a belső folyamataik működését annak érdekében, hogy a szabályozó hatóságoknak megfeleljenek.³

III. Kínai SOX

Az amerikai kontinensen kívül is felfigyeltek a belső vállalati folyamatok és a pénzügyi beszámolás transzparenciájának fontosságára.

2008-ban a „Basic Standard for Enterprise Internal Control” bevezetése volt Kína válasza a beszámolási kötelezettségek fejlesztésére. A lépés leghangsúlyosabb eleme a belső folyamatokra és azok könyvvizsgálók által történő ellenőrzésére vonatkozott.

A törvény a Kínában működő vállalatokat 4 kategóriába sorolta, amelyeknek külön határideje volt a standardok bevezetésére.

-1-es kategória: 67 „cross-listed” és 205 CSRC (China Securities Regulatory Commission) által „ajánlott” vállalatot tartalmazott. (2011)

-2-es kategória: 606 állami céget foglal magába. (2012)

-3-as kategória: 129 magán vállalatot tartalmaz, amelynek piaci értéke meghaladja az 5 milliárd jüant (~750 millió amerikai dollárt) (2013)

-4-es kategória: Egyéb társaságok (2014)⁴

IV. J-SOX – Japán

2008. április 1-jétől hatályba lépett a „The Financial Instruments and Exchange Act” Japánban, amely a SOX-hoz hasonló standardokat ír elő a japán Nikkei tőzsdén jegyzett vállalatok számára.

A törvény a fent említett 302-es és 404-es szakaszok mintájára készült, amelyek a belső folyamatok és pénzügyi beszámolás alapjait fektetik le.⁵

³ Resolver: <https://www.resolver.com/blog/what-c-SOX-means-for-canadian-companies/>

⁴ China-Briefing: <https://www.china-briefing.com/news/chinas-internal-control-and-audit-regulatory-framework/>

⁵ EisnerAmper: <https://www.eisneramper.com/j-SOX-sarbanes-oxley-act/>

V. Európai Unió

Nem csak Ázsiára volt hatással a SOX. 2014-ben az EU is ennek mintájára fektette le a saját szabályrendszerét a befektetők védelme érdekében. A meghozott direktíva (Directive 2014/56/EU) megteremti a keretet a könyvvizsgálók és az EU hatóságok együttműködésének. Ugyanakkor az EU-s tisztségviselőket felruhazza a kivizsgálás, és szükség esetén szankciók bevezetésének jogával.⁶

VI. Belső ellenőrzés

Mint láthatjuk, a 2002-es amerikai bevezetés óta több más ország/szervezet is megalkotta a SOX mintájára a saját szabályrendszerét. A belső ellenőrzés kulcsszerepet játszik, hogy a vállalat ezen standardok alapján felmérje a kockázatokat és ellenőrizze a belső folyamatokat⁷, és ha hiányosságot tár fel, jelezze a vezetőség felé, hogy a korrekció minél előbb megtörténhessen. Egy hatékony belső ellenőri vizsgálatra gyakran támaszkodnak a külső könyvvizsgálók is, ha a belső folyamatok felméréséről és teszteléséről van szó.

VII. Összefoglalás

A standardok bevezetése nem áll meg a fent említett országoknál / szervezetnél. Számíthatunk arra, hogy a SOX-törvény irányt fog mutatni egyre több országban, ahol megalkotják a saját standardjaikat.

Ezen országok és szervezetekben működő cégek gyakran jelen vannak több országban, több kontinensen, így egyre nagyobb az esély, hogy munkavállalóként előbb vagy utóbb, de találkozni fognak a SOX-szal vagy egy variánsával.

---

⁶ YouAttest: <https://youattest.com/what-is-the-european-equivalent-of-SOX-for-internal-controls/>

⁷ KirkpatrickPrice: <https://kirkpatrickprice.com/blog/5-reasons-why-internal-audit-is-important/>